

ROZPIERZCHNAĆ SIĘ (23) *vb pf*

rozpierzchnąć się (20), **rozpierzchnąć się** (2), **rozpierzchnąć się** (1) *LubPs*; rozpierzchnąć się *Calag*; rozpierzchnąć się : rozpierzchnąć się *Leop* (3:1).

roz- (12), rof- (11).

sie (15), się (8).

Teksty nie oznaczają é oraz ó; o prawdopodobnie jasne (tak w roz-).

W formach praet, plusq i con: rozpierzchnął, rozpierzchnęli, rozpierzchnęły (13), rozpierzchnął-, rozpierzchnęli (6); -nął, -nęli, -nęły *LubPs, Leop* (3), *BibRadz, KochMon, SkarŻyw, StryjKron* (3), *WujNT*; -ł-, -li *BielSjem, KlonFlis, PudłDydo*; -nął, -nęli : -ł-, -li *BielKron* (2:3).

inf rozpierzchnąć się (2). \diamond *fut 3 pl* rozpierzchną się (2). \diamond *praet 3 sg m* rozpierzchnął się (3). *f* rozpierzchnęła się (1). *n* rozpierzchnęło się (1). \diamond *3 pl m pers* rozpierzchnęli się (5), rozpierzchnęli się (3). *subst* rozpierzchnęły się (1). \diamond *plusq 3 pl m pers* byli się rozpierzchnęli (1). \diamond [*imp 3 pl* niech się rozpierzchną.] \diamond *con 3 sg m* by się rozpierzchnął (1). *n* rozpierzchnęłoby się (1). \diamond *2 pl m pers* byście się rozpierzchnęli (1). \diamond *part praet act* rozpierzchnąwszy się (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

1. *Przemieścić się lub zostać przemieszczonym szybko w różne strony; dispergi HistAl, Vulg, PolAnt, Cn; dissipari PolAnt, Cn; dissilire, disturbare, exspergi Cn* (19) :

a. *O ludziach i zwierzętach: rozbiec się, rozproszyć się, uciec; też: odejść* (18) : á ófatek [wojsk Ammonitów] fie rozpierzchnął/ ták że nie zoftáło fnich dwu mężu pośpołu. *Leop 1.Reg 11/11; Vbiję páfterzá/ á rozpierzchną fie owce thrzody. Leop Matth 26/31; SkarŻyw 572; W tym fie wżyfcy rospierzchnęli/ iák bywa w przełtrachu PudłDydo A4; [A gdy podniefiono Archę/ thedy mawiał Moizełz: Powftań Pánie/ á niech fie rospierzchną nieprzyiaciele thwoi/ á niech vćiekáią od oblicza twego Leop Num 10/35 (Linde)].*

rozpierzchnąć się od kogo (1): Tedy woýłko Káldeyczykow gonilo/ y poimáło Krolá Sede/ kiałzá [lege: Sedekiasza] ná pułzczy Ierycho/ á wżytek poczet ludu iego/ rozpierzchnął fię od niego. *BibRadz Ier 52/8.*

rozpierzchnąć się po czym (7): A thák wżyfcy rospierzchnąwży fie po lefie poczęli vćiekác *HistAl K6*; oni co fie byli rospierzchnęli po polu/ vćiekli do Azotu *Leop 1.Mach 10/83, Act 8/1; BielKron 345v, 448; StryjKron 210, 270.*

rozpierzchnąć się dokąd (2): Iedźcie łkokiem porażcie Tátary. Ale pátrźcie pogody y czáfu/ By nie był gon zá wámi po láfu. Rzeczonoby/ iż nowi kozacy/ Rozpierzchnęli fie w láfy nieboracy. *BielSjem 29. Cf* »každy w swą się rozpierzchnąć«.

rozpierzchnąć się skąd (1):Podźmy brácia gdzie ná morze. Pewnieć fie nam rospierzchnąć łtąd. *MWilkHist E4.*

W porównaniu (1): wnet kazał [Bolesław Chrobry] do zbroy wżytkim/ przepráwiwży fie przez Bug vderzył ná woýłko Rułkie/ ktore fie ták rospierzchnęło po lefie/ iákó żáby do wody. *BielKron 345v.*

Zwroty: »každy w swą się rozpierzchnąć« (1): Otoć przychodźi godźiná/ y teraz że przyśłzá; ábyście fię káždy w łwą rozpierzchnęli [ut dispergamini unusquisque in propria]/ á mnie łámego zoftáwili *WujNT Ioann 16/32.*

»precz się rozpi(e)rzchnąć« [szyk zmienny] (1): Táką rádę záczeńi ktorey nye fkończyli/ A teź s tákową fprawą precz fie rospirzchnęli *LubPs* F; [włzákże fkoro fie o nich dowiedźieli Niemcy rozpierzchli fie precz: gonili ich náfzy aż do Rádźiniá. *BielKron* 1597 324].

»rožno się rozpierzchnąć« (2): vderzyli tedy ná zdraycow/ ále oni rožno fię rospierzchnęli *StryjKron* 597, 270.

»rozpierzchnąć się i tam, i sam« [szyk zmienny] (2): pierzchnęli iedni przeciw Gálácyey/ drudzy ku Romániey ná gory/ tákież Wáláfzy rospierzchnęli fie y tám y lám *BielKron* 390; *StryjKron* 270.

b. O rzeczach: zostać rozrzuconym [od czego (= z powodu czego) po czym] (1) :

Zwrot: »rozpierzchnąć się wszędzie« (1): Gdyby nád kupą pierza ten Koczpergał Owák fzturmował y tą mową fzmergał: Rozpierzchłoby fię od owego gromu/ Wfzędzie po domu. *KlonFlis* H3v.

2. Zostać rozbitym albo rozszczepionym na kawałki, ulec zniszczeniu; dissilire, dissultare, rumpi, scindi in partes Calag (4) : *Calag* 546b; w then czás vderzono z działá z woyłká Thureckiego tráfiłá kułá w onę fkrzynkę aż fie rozpierzchłá *BielKron* 312v.

Zwrot: »rozpierzchnąć się w kęsy [od czego]« (1): A Menalaus miecza dobywszy srogiego, Uderzył zwierzchu w szyszak, a od razu tego Rozpierzchnął sie miecz w kęsy *KochMon* 31.

Przen [od czego] (1) :

W porównaniu (1): [Żydzi] fłuká ieden [garniec] o drugi mowiąc Modlithwy/ áby fie ták Krześcijánłki Nowy zákon z Amanem iáko ten nowy gárniec od ftałego rozpierzchnął *BielKron* 463.

Formacje współrdzenne cf PIERZCHAĆ.

Cf ROZPIERZCHNIENIE, [ROZPIERZCHNIONY]